

Č. 10.265.

Cesty (Čechy): Vlastník pozemku nemůže samovolným opatřením zřídit veřejnou cestu obecní na svém pozemku.

(Nález ze dne 13. ledna 1933 č. 231.)

Prejudikatura: Boh. A 10.017/32.

Věc: Terezie B. v R. (adv. Dr. Pav. Bächer z Prahy) proti ministerstvu vnitra o náhradu škody podle § 37 obec. zřízení.

Výrok: Stížnost se zamítá pro bezdůvodnost.

Důvody: Nař. rozhodnutím byl v cestě instanční potvrzen výměr osp-é v Rychnově n. Kn. z 30. listopadu 1927, jímž nebylo vyhověno žádosti st-ělně ze 7. července 1927, aby obec S. byla podle § 37 obec. zřiz. uznána povinnou nahraditi ji škodu, kterou utrpěla tím, že jmenovaná obec zanedbala svoji policejní povinnost udržovati ve schůdném stavu pěšinu vedoucí z nového hřbitova r.-ského do města R. a probíhající jejím katastrem, následkem čehož její manžel Emanuel B. dne 31. ledna 1925 na této cestě sklouzl a smrtelně se zranil; rozhodnutí odůvodněno v podstatě tím, že pěšina, na níž se úraz stal, není cestou veřejnou, nýbrž soukromou, neboť byla svého času zřízena Okrašlovacím spolkem pro R. a okolí na soukromém pozemku velkostatkáře Bohuslava K. a nestala se ani výslovným prohlášením obecního zastupitelstva ani dlouholetým kvalifikovaným užíváním komunikací veřejnou.

O stížnosti do rozhodnutí toho podané uvažoval nss takto:

Na prvním místě namítá stížnost, že nař. rozhodnutí je samo s sebou v rozporu, když na jednom místě připouští, že t. zv. silniční policie vztahuje se na všechny cesty veřejné, v dalším pak argumentuje tím, že stezka, na níž se úraz stal, nebyla prohlášena za veřejnou žádným formálním aktem zřizovacím ve smyslu § 14 odst. 2 čes. siln. zák. č. 46/1864 z. z., ač toto ustanovení mluví o prohlášení cesty za obecní a nikoli veřejnou; rozpor ten vysvětluje si pak názorem žal. úřadu, že veřejnými cestami ve smyslu cit. siln. zákona mohou býti jen cesty zemské, okresní a obecní, kterýžto názor však označuje za mylný, jak prý vyplývá z pouhého srovnání § 14 odst. 2 cit. zák. s jeho § 4.

Právní názor, na němž je námitka tato vybudována, je mylný, ba je přímo v odporu se zněním zákona.

Právě cit. § 4 čes. siln. zák. praví výslovně, že všechny veřejnému provozu věnované silnice a cesty, které nenáleží ani do kategorií shora jmenovaných (t. j. silnic zemských a okresních), ani netvoří soukromé vlastnictví, jsou silnicemi a cestami obecními. Právní řád v Čechách zná tedy vedle silnic říšských výhradně zemské, okresní a obecní, a každá veřejná komunikace, která nenáleží k některé ze silnic vyšší kategorie — t. j. silnic říšských, zemských nebo okresních — musí a může býti jediné komunikací obecní, a komunikace, která nemá ani kvalifikace cesty obecní, přestává vůbec býti komunikací veřejnou a zůstává proto komunikací soukromou. S tím není ovšem v odporu právní názor, že může existovati veřejná komunikace i na pozemku soukromém. Jakmile takováto veřejná komunikace na soukromém pozemku vznikne, stává se

komunikace ta — pokud nebyla snad prohlášena za silnici vyšší kategorie — komunikací obecní, aniž je třeba, aby také pozemek, přes nějž komunikace ta vede, přešel do vlastnictví obce. K tomu však, aby se nějaký pozemek stal cestou veřejnou, nestačí, aby vlastník pozemku — snad po předchozí vhodné úpravě — jej přenechal veřejnosti k užívání, jak mylně za to má stížnost, nýbrž jest potřebí zásadně zvláštního úředního aktu, jímž se pozemek ten za veřejnou komunikaci prohlašuje.

To platí zejména také o komunikacích obecních. U těchto uznala sice praxe vzhledem k potřebám praktického života, že veřejná obecní cesta může vzniknouti také na základě titulu dlouholetého užívání. Avšak ani zde nebylo uznáno za dostatečné dlouholeté užívání jakékoli, nýbrž žádáno užívání kvalifikované, t. j. dlouholetým užíváním musila by vzniknouti cesta pro obecní úřad nutná, nikoli tedy jen jakákoliv zkratka, sloužící snad jen pohodlí několika málo jednotlivců. Při tom předpokládáno jako samozřejmé, že o existenci této cesty obec resp. její orgány vědí a existenci resp. používání její publikem trpí. Celou tuto konstrukci vyvodila praxe z úvahy, že podle § 14 odst. 2 čes. siln. zák. náleží obecnímu zastupitelstvu rozhodovati o tom, zda nějaká silnice nebo cesta má býti udržována nebo zřízena jako silnice nebo cesta obecní, a podle § 28 č. 3 obec. zřiz. náleží obci míti péči o zachování obecních komunikací.

V důsledku toho nebylo lze připustiti, aby kdokoli jiný, tedy zejména ani vlastník určitého pozemku, mohl samovolným opatřením zřídit cestu veřejnou, tedy obecní, a tím zároveň uvaliti na obec povinnost, aby ji v budoucnu udržovala. Jenom tam, kde vzniká cesta nutná, tedy cesta, k jejímuž zřízení je obec po zákonu povinna, dá se z mlčení příslušných orgánů souditi na to, že se vznikem této cesty jako veřejné cesty obecní souhlasí, a že také mlčky přejímají na obec břemeno cestu tu v budoucnu v řádném stavu udržovati (Srov. Budw. 4972/89, 9690/96, A 4851/06, A 6759/09, Boh. A 10.017/32). Při názoru tom setrval nss i v daném případě.

Pokud tedy stížnost snaží se dovoditi, že v daném případě stala se stezka, na níž došlo k úrazu, veřejnou cestou již tím, že byla Okrašlovacím spolkem jako cesta zřízena, že byla pro veřejnou komunikaci otevřena a že jí veřejnost také skutečně již po několik let užívala, jsou vývody její založeny na mylném právním názoru a proto bezdůvodny.

St-lka namítá ovšem dále ještě, že úsudek žal. úřadu o tom, že sporná cesta nemá charakter cesty nutné, není správný. Leč otázka, zda nějaké cesty je k veřejné komunikaci v obci nutně zapotřebí čili nic, jest otázkou skutkovou, již může nss přezkoumati pouze s hlediska § 6 zák. o ss, t. j. v tom směru, netrpí-li snad skutkové zjištění úřadu nějakou podstatnou vadou nebo není-li závěr úřadu, vyvozený ze zjištěných skutkových premis, zřejmě nelogický. Stížnost žádnou vadnost při zjišťování této sporné otázky nevytýká, popírá jen logičnost úsudku žal. úřadu. Uváží-li se však, že zjištění žal. úřadu o tom, že z R. vede ke hřbitovu řádná a pohodlná silnice, a že sporná stezka jest pouhou zkratkou z pohodlí, zůstalo stížností nepopřeno, pak nelze uznati, že by úsudek vyvozený žal. úřadem z těchto nesporně zjištěných premis, byl zřejmě nelogický.